Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Postadres
Gemeente Nijmegen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Bezoekadres
Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen

T 14 024
nijmegen.nl

Contactpersoon
Tessa de Swart
t.de.swart@nijmegen.nl

Lisanne Baltussen
l1.baltussen@nijmegen.nl

Ons kenmerk
E25.000590

Datum 11 maart 2025
Betreft Voortgangsbrief taakstelling programma Werk en Inkomen (Stadsbegroting 2025-2028)

Geachte leden van de raad,

Uw raad heeft vanwege de ongunstige financiële vooruitzichten van de komende jaren bij het Koersdocument 2024 besloten hierop bij te sturen en een taakstelling van € 17 miljoen op te leggen aan het sociaal domein. We besparen € 7,2 miljoen door te werken met bestedingsruimtes voor aanbieders van ambulante jeugdhulp en Wmo-begeleiding. De overige € 10 miljoen moest gevonden worden door ombuigingen binnen de programma's Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg, Werk en Inkomen en Onderwijs. Het programma Werk en Inkomen heeft met verschillende maatregelen bijgedragen aan deze bezuinigingsopgave.

Boven op de in de Stadsbegroting 2025-2028 doorgevoerde bezuinigingen is een taakstelling op het programma Werk en Inkomen opgenomen van € 0,8 miljoen in 2025 en structureel € 1,5 miljoen vanaf 2026. Conform het amendement 'Juist de gemeente moet ieder dubbeltje drie keer omdraaien' aangenomen wordt de invulling van de taakstelling gezocht binnen het gehele programma Werk en Inkomen. Via deze brief informeert het college u over de voortgang op dit amendement. We informeren u over de technische bezuinigingsmogelijkheden en schetsen het voorstel waar de voorkeur van het college naar uitgaat (hierna: conceptvoorstel). Op een later moment informeren we u over dictum 2 van het amendement.

Context
De invulling van de taakstelling moet worden gedaan binnen de onvoorspelbaarheid van het programma Werk en Inkomen. Deze context, die deels door de Rijksoverheid wordt bepaald, zorgt ervoor dat het lastig is prognoses te maken voor de komende jaren. Het college heeft het conceptvoorstel opgesteld op basis van de informatie die op het moment van schrijven bekend is. De onvoorspelbaarheid van het programma wordt veroorzaakt door de dynamiek van de BUIG-middelen, de begroting van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR), het openeindekarakter van de inkomensregelingen en de extra taken (met of zonder dekking) vanuit het Rijk. Dit geheel wordt ook nog sterk

beïnvloed door de economische ontwikkelingen, zoals inflatie en krapte op de arbeidsmarkt. Voor we kunnen kijken naar de invulling van de taakstelling is het belangrijk dat de invloed van deze context op de programmabegroting Werk en Inkomen helder is. Daarom gaan we daar eerst dieper op in.

BUIG
Bijstandsuitkeringen (PW, IOAW, IOAZ en Bbz) en een budget voor loonkostensubsidie vormen een groot aandeel in de begroting van het programma Werk en Inkomen. Hiervoor ontvangt de gemeente vanuit het Rijk een gebundelde uitkering, oftewel BUIG-middelen. De Rijksoverheid bepaalt met een verdeelmodel op basis van objectieve gegevens het Nijmeegse aandeel in het landelijke macrobudget. Tekorten moeten gemeenten in eerste instantie zelf opvangen; in sommige gevallen geldt er een vangnetregeling. Nijmegen realiseert al jaren een tekort op de bijstandsuitkeringen en is daarmee een zogenoemde nadeelgemeente. Om die reden heeft de gemeenteraad vastgelegd dat afwijkingen ten opzichte van de gemeentelijke programmabegroting op de saldireserve muteren en in de Stadsrekening worden toegelicht. De financiële spelregel zoals vastgesteld in de Stadsbegroting 2025-2028 luidt als volgt:

> *"De Rijksmiddelen die via de BUIG-uitkering worden ontvangen, beschouwen we als algemene middelen. De financiële fluctuaties op deze uitkering zijn groot en nagenoeg niet te beïnvloeden door eigen beleid. Het opvangen van deze fluctuaties in het eigen programma kan leiden tot ongewenste ingrepen in beleid dat niet direct gerelateerd is aan het verstrekken van uitkeringen maar wel onderdeel uitmaakt van hetzelfde programma."*

In 2023 bedroeg het gerealiseerde resultaat op de Rijksuitkering BUIG € 2,9 miljoen nadelig; in 2024 ging het om € 9,2 miljoen nadelig. De verwachting is dat het tekort de komende jaren oploopt. Voor meer achtergrond bij de BUIG-dynamiek verwijzen we u naar de raadsinformatiebrief van 26 maart 2024.

Begroting van de MGR
Als gemeente hebben we een aantal wettelijke taken belegd bij de MGR. Hier liggen afspraken onder die we volgen. We moeten binnen de Nijmeegse begroting daarom rekening houden met de dynamiek van de begroting van de MGR. Daarbij is de meerjarenbegroting van de MGR – die jaarlijks wordt geactualiseerd en door de gemeenteraden in de regio wordt vastgesteld – leidend voor de gemeentelijke bijdrage aan de MGR. WerkBedrijf voert onder andere de sociale werkvoorziening (SW) uit, evenals de uitvoering van de re-integratietaken vanuit de Participatiewet, de begeleiding naar beschut werk en de arbeidsmatige dagbesteding. Bij de maatregelen die opgenomen zijn in het conceptvoorstel lichten we de begrotingsdynamiek nader toe.

Openeinderegelingen en knelpunt Studietoeslag
De inkomensregelingen hebben een openeindekarakter. Dat wil zeggen dat er geen budgetplafond is. Als inwoners aan de voorwaarden voldoen voor een inkomensregeling ontvangen ze die dus altijd, ook als het begrote budget op is. Deze knelpunten dienen we volgens de gemeentelijke financiële spelregels op te vangen binnen het eigen programma.

De komende jaren levert de Studietoeslag (ook een openeinderegeling) een knelpunt op. De uitgaven zijn hoger dan de middelen die we hebben opgenomen in de Stadsbegroting. In 2024 was het tekort € 0,8 miljoen ten opzichte van de bijgestelde begroting. Ook de komende jaren verwachten we een flink tekort op de Studietoeslag. Met de ombuigingsmaatregelen in de Stadsbegroting 2024 en 2025 is een deel van de ruimte in de programmabegroting ingezet voor bezuinigingen.

Extra taken vanuit het Rijk
De afgelopen jaren zijn er extra (tijdelijke) taken bij de gemeente neergelegd op het gebied van Werk en Inkomen. Het gaat hierbij onder andere om de energietoeslag, TONK, Tozo en compensatie van de alleenverdienersproblematiek. Niet alle extra taken komen met (voldoende) dekking, waardoor dit zijn weerslag heeft op de programmafinanciën. Bovendien zijn middelen veelal tijdelijk. Dit heeft de afgelopen jaren weliswaar geleid tot een positief programmaresultaat, maar dit zegt niks over prognoses in de toekomst.

Invulling taakstelling programma Werk en Inkomen
Om te komen tot een conceptvoorstel hebben we alle technische bezuinigingsmogelijkheden op een rij gezet, voorzien van een beknopte toelichting en de consequenties. Het volledige overzicht vindt u in bijlage 1. Bijlage 2 is een afgeleide versie hiervan waarin alleen de bedragen opgenomen zijn. De maatregelen in onderstaand conceptvoorstel (tabel 1) zijn geselecteerd op basis van het effect op inwoners en het effect op partners en hebben de voorkeur van het college. Om de impact voor inwoners zo klein mogelijk te houden, zetten we met name in op maatregelen die inwoners niet raken. Desondanks doet bezuinigen pijn en moeten er keuzes gemaakt worden. Het feit dat we nu niet meer alleen binnen de onderdelen inkomensondersteuning naar invulling van de taakstelling zoeken maar binnen het gehele programma, verzacht deze pijn enigszins. Op basis van de genoemde maatregelen verwachten we de taakstelling op het programma Werk en Inkomen grotendeels in te kunnen vullen. Onder de tabel lichten we de maatregelen toe.

Conceptvoorstel voor maatregelen *(voorkeur college)* ***x € 1.000***	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Werk en inkomen				
Aframen gemeentelijke aanvulling WSW (incl. bestuursondersteuning en vastgoed MGR)	173	239	366	739
Aframen Participatiebudget (incl. begeleiding beschut werk)	593	358	300	203
Beëindigen Maatwerkbanen	368	0	0	0
Inzet overschot regionaal project Sociaal Ondernemers (TOSSS)	566	0	0	0
Armoede en schulden				
Premiebijdrage uitgebreide pakket CAZ verlagen van € 42 naar € 38 per maand	0	449	449	449
Busvoordeelabonnement aanpassen: eigen bijdrage van € 15 naar € 25	0	103	103	103
Meedoenregeling aanpassen: inkomensgrens van 140% naar 130%	0	257	257	257
Inleveren budget overige maatschappelijke participatie	9	9	9	9
Aframen ruimte subsidie Armoedefonds	12	12	12	12
Deels stoppen inzet communicatie geldzorgen	0	30	0	30

SUBTOTAAL WERK EN INKOMEN	1700	597	666	942
SUBTOTAAL ARMOEDE EN SCHULDEN	21	860	830	860
TOTAAL	1721	1457	1496	1802
Taakstelling	*800*	*1500*	*1500*	*1500*
Verschil	*921*	*-43*	*-4*	*302*

Tabel 1. Conceptvoorstel invulling taakstelling Werk en Inkomen

Zoals u kunt zien in de tabel komen we in 2025 en 2028 boven de gestelde taakstelling van € 0,8 miljoen en € 1,5 miljoen uit. Dit betekent niet dat de taakstelling wordt opgehoogd. We stellen voor in 2025 alleen de middelen van de Maatwerkbanen en het overschot regionaal project Sociaal Ondernemers (TOSSS) in te zetten. Daardoor wordt het risico voor de rest van het programma kleiner. Deze wendbaarheid willen we hanteren gezien alle onvoorspelbaarheden en voorziene knelpunten (zoals BUIG en de Studietoeslag) binnen het programma.

Het conceptvoorstel vult de bezuinigingstaakstelling van € 1,5 miljoen in 2026 en 2027 niet volledig in. We kiezen ervoor om dat voor nu zo te laten en de meicirculaire 2025 van het Rijk en de meerjarenbegroting van de MGR af te wachten. Mogelijk ziet het beeld er dan anders uit.

Aframen gemeentelijke aanvulling WSW
De sociale werkvoorziening is een wettelijke taak. De uitvoering hiervan is belegd bij WerkBedrijf. Vanaf 2015 is er géén instroom meer mogelijk in de Wet sociale werkvoorziening. Gemeenten ontvangen Rijksmiddelen voor de WSW, maar die waren tot 2024 onvoldoende om de kosten te dekken. De raad heeft hiervoor aanvullende middelen beschikbaar gesteld, maar de MGR verwacht dat de Rijksbijdragen op termijn wel voldoende zullen zijn om de kosten te dekken. Door natuurlijk verloop lopen de kosten jaarlijks terug. De SW-regeling eindigt uiteindelijk door natuurlijk verloop.

De genoemde maatregel houdt in dat we de gemeentelijke aanvulling op de WSW-middelen verantwoord aframen op basis van de huidige prognoses. Dit heeft geen effect op onze inwoners. Deze middelen gedeeltelijk vrij laten vallen is echter een risico. Het gaat immers om een prognose van de benodigde gemeentelijke bijdrage aan de MGR (gebaseerd op de huidige meerjarenbegroting van de MGR) afgezet tegenover de middelen in de gemeentelijke begroting. Niemand weet op dit moment wat de toekomstige ontwikkelingen (aantal SW-medewerkers, ziekteverzuim, Rijksbijdragen, omzet SW) zijn en of er structureel middelen over gaan blijven. De meerjarenbegroting van de MGR houdt rekening met uitstroom als gevolg van pensioengerechtigde leeftijd, ziekteverzuim, etc. Wij moeten als gemeente de meerjarenbegroting van de MGR als (reële) basis gebruiken voor de gemeentelijke bijdrage. De meerjarenbegroting 2026-2029 volgt uiterlijk 31 maart 2025. We zien de opgenomen bedragen als een verantwoorde vrijval. Met de ombuigingsmaatregelen in de Stadsbegroting 2024 en 2025 hebben we al een deel van de ruimte in de begroting laten vrijvallen en dus ingezet voor bezuinigingen.

Aframen Participatiebudget
Het Participatiebudget betreft middelen voor Werkbudget en begeleiding beschut werk. De uitvoering hiervan ligt bij het WerkBedrijf. De hoogte van het Werkbudget wordt vastgesteld met de rekentool Berenschot op het cluster Participatie in het Gemeentefonds. Actualisatie van het Werkbudget vindt plaats in de mei- en septembercirculaire van het Rijk. Een verlaging of verhoging door het Rijk op correlerende onderdelen in het cluster Participatie worden 'automatisch' doorberekend in het budget voor het WerkBedrijf. De begeleiding van beschut werk wordt bekostigd met de Rijksmiddelen die daarvoor beschikbaar worden gesteld (onderdeel IU Participatie). Deze middelen gaan een-op-een over naar WerkBedrijf.

De maatregel houdt in dat we verantwoord aframen op het Participatiebudget op basis van de huidige prognoses. Dit heeft geen effect op onze inwoners. Vanwege de begrotingssystematiek van de gemeente en de afgesproken begrotingssystematiek met de MGR lopen we echter een financieel risico op dit onderdeel. Voor het onderdeel Participatie staat de begroting van de gemeente namelijk vast, maar de begroting van de MGR beweegt mee met de bedragen die voortkomen uit de Rijkscirculaires. Indien de uitkomst van de circulaire voor het Participatiebudget hoger is dan het beschikbare budget in de gemeentelijke begroting, kan dit leiden tot een nadelig resultaat voor het programma. Het gevolg van deze aframing is dat we in de toekomst mogelijk een beroep moeten doen op de algemene reserve, omdat we geen ruimte meer hebben om tegenvallers op te vangen binnen de programmabegroting (conform de gemeentelijke financiële spelregels). Dit is afhankelijk van de meerjarenprognoses van het Participatiebudget, op basis van de Rijkscirculaires..

Beëindigen Maatwerkbanen
Uw raad heeft op 19 februari 2025 besloten de Maatwerkbanen tijdelijk te beëindigen in afwachting van het onderzoek naar de implementatie van Maatwerkbanen in andere steden. De middelen voor 2025 vallen daarmee vrij en kunnen ingezet worden voor de taakstelling. De ingevulde maatwerkbaan (1) blijft bestaan. Voor de jaren 2026, 2027 en 2028 is deze maatregel niet meegenomen in het conceptvoorstel.

Inzet overschot regionaal project Sociaal Ondernemers (TOSSS)
Vanuit WerkBedrijf vloeit dit bedrag eenmalig terug naar de gemeente. Het was bestemd voor het regionale project Sociaal ondernemers (TOSSS) in 2024 en verdere jaren. De MGR verwacht dat voor dit doel ook de landelijke Impulsgelden voor Sociaal Ontwikkelbedrijven ingezet kunnen worden. Het inzetten van deze middelen voor de bezuinigingstaakstelling in 2025 heeft geen inhoudelijke consequenties, omdat het gaat om geld dat niet is uitgegeven.

Premiebijdrage uitgebreide pakket CAZ verlagen van € 42 naar € 38 per maand
De gemeente Nijmegen biedt binnen de Collectieve aanvullende ziektekostenverzekering (CAZ) verschillende pakketten aan bij verzekeraars VGZ en CZ. Voor elk van deze pakketten draagt de gemeente Nijmegen bij aan de premie. Voor het meest uitgebreide pakket bij beide verzekeraars is dit € 42 per maand. Met deze maatregel verlagen we deze bijdrage

naar € 38 per maand. Voor inwoners die gebruikmaken van het meest uitgebreide pakket komt deze maatregel neer op een kostenstijging van € 48 per jaar. Een mogelijk gevolg is dat minder inwoners zich via de CAZ verzekeren. We zien echter dat de gemeentelijke premiebijdrage in Nijmegen relatief hoog is vergeleken met andere gemeenten.

Busvoordeelabonnement aanpassen: eigen bijdrage verhogen van € 15 naar € 25 per jaar
Inwoners met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum kunnen gebruikmaken van het busvoordeelabonnement. Hiermee kunnen ze doordeweeks na 9.00 uur en in het weekend de hele dag gratis in en om Nijmegen reizen. Dit abonnement kost gebruikers vanaf de start van de regeling in 2019 € 15 per jaar. De kosten van het abonnement zijn echter wel door vervoerder Connexxion geïndexeerd. De gemeentelijke bijdrage is dus gestegen, maar de eigen bijdrage niet. Met deze maatregel verhogen we de eigen bijdrage vanaf 2026 naar € 25 per jaar. We vinden dat de regeling hiermee nog steeds zeer voordelig is voor gebruikers. Desondanks kan deze maatregel als gevolg hebben dat de drempel tot het aanschaffen van het busvoordeelabonnement hoger wordt, wat effect heeft op kunnen meedoen in de stad.

Meedoenregeling aanpassen: inkomensgrens naar 130% van het sociaal minimum
Op dit moment kunnen inwoners met een inkomen tot 140% van het sociaal minimum een budget van € 150 per jaar inzetten voor activiteiten op het gebied van sport, cultuur en educatie. Met deze maatregel verkleinen we met ingang van 2026 de doelgroep naar inwoners met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum. Dit sluit aan bij de wens om de voorwaarden voor de inkomensregelingen gelijk te stellen om zo de toegankelijkheid en eenvoud van de regelingen te verhogen. Het sluit echter niet aan bij het coalitieakkoord en draagt mogelijk bij aan een armoedeval bij gezinnen met kinderen. Dat wil zeggen dat deze huishoudens bij een inkomen van 130% meer te besteden hebben dan bij een inkomen van 140%. Desondanks blijft de vrije bestedingsruimte van deze gezinnen positief (zie de startnotitie Financiële bestaanszekerheid en de daarin opgenomen Minima-effectrapportage 2024, 24 september 2024).

Inleveren budget overige maatschappelijke participatie
Dit is de post waaruit met de vaststelling van de Stadsbegroting 2024-2027 op 1 november 2023 schooluitjes worden betaald, conform het amendement ‘Elke spruit verdient een dagje uit’ . Voor de uitvoering hiervan is inmiddels € 60.000 overgeheveld naar het programma Onderwijs. Het resterende bedrag van € 9.000 in deze post heeft nog geen bestemming. Het inleveren van dit bedrag heeft geen consequenties.

Aframen ruimte subsidie Armoedefonds
Het Armoedefonds ontvangt sinds drie jaar subsidie van de gemeente Nijmegen waarmee zij menstruatie-uitgiftepunten (MUP’s) realiseren op openbare plekken door de hele stad. De gemeenteraad heeft hier structureel € 50.000 voor beschikbaar gesteld bij de vaststelling van de Stadsbegroting 2022-2025. Het Armoedefonds blijkt niet het volledige bedrag nodig te hebben. Hierdoor kunnen we het resterende bedrag aframen en inzetten voor de taakstelling. Dit heeft geen effect op de inzet van het Armoedefonds en de MUP’s.

Deels stopzetten inzet communicatie geldzorgen
Vanuit het beleidskader Schuldhulpverlening is structureel budget beschikbaar gesteld voor communicatie op het gebied van geldzorgen: € 10.000 voor het ene jaar en € 40.000 voor het andere jaar. Het doel van deze communicatie-uitingen is inwoners informeren over de dienstverlening van de gemeente Nijmegen en stimuleren hulp te zoeken bij geldzorgen. Met deze maatregel ramen we dit bedrag af naar structureel € 10.000 per jaar. We verwachten ook hiermee voldoende inzet te kunnen plegen op communicatie.

Vervolg
We hebben ons uiterste best gedaan om in deze brief een conceptvoorstel te formuleren dat onze inwoners en onze stad zo min mogelijk raakt. Voor de definitieve invulling van de taakstelling sturen we u voor het zomerreces een raadsvoorstel voor de formele besluitvorming voor de invulling van de taakstelling.

Hoogachtend,
Het college van burgemeester en wethouders van Nijmegen

A.P.W. van de Klift
gemeentesecretaris

H.M.F. Bruls
burgemeester

Bijlagen
1. Technische mogelijkheden bezuinigingen programma Werk en Inkomen – inhoudelijk
2. Technische mogelijkheden bezuinigingen programma Werk en Inkomen – financieel